

Liturgie:

Votum en groet (Sela)

NPB - Ps 148 : 1-3 *Zing Halleluja, prijs de Heer*

<https://www.denieuwepsalmberijming.nl/berijmingen/psalm-148>

Gebed

1 Koningen 19 : 1-8

NPB - Ps 42 : 1, 3, 4 *Als een uitgeputte hinde*

<https://www.denieuwepsalmberijming.nl/berijmingen/psalm-42>

1 Koningen 19 : 9-18

Wanneer ik u niet vind, Sela

<https://www.sela.nl/liederen/176/wanneer-ik-u-niet-vind.html>

1 Koningen 9-18 **WINTER: Hoe de HEER optreedt als de moed ontbreekt**

Opw 687 *Heer wijs mij uw weg*

Gebed

Collecte

Leefregel voor het nieuwe leven, Ef 5 : 10 - 20

Opw 717 *Stil mijn ziel, wees stil*

Zegen

Als amen Gez 250 : 1

Gemeente van onze Heer Jezus,

Wintertijd

Wat stel je je voor van de winter? De tijd waarin de velden leeg zijn. De bomen zich aftekenen als kale skeletten tegen de lucht. De sneeuw en de hagel een wit tapijt verzorgen. De kou niet uit de lucht is, maar in de lucht zit. Of periodes van regen plenzend op de harde ondergrond. Waterkoud! Maar tegelijk de ook schitterende landschappen als de zon doorbreekt en alles weerkaatst tegen een blauwe lucht.

Het geeft allemaal te denken als het gaat om persoonlijk geloof. Met je gevoel kan ook je geloof bevroren. Een kaalslag kan optreden. Een periode van weinig ervaring van of met God. De wintergestalte heeft ook te maken met de ervaring van Gods verborgenheid. God kan zich ook terugtrekken. Dat is de winter van het gemis van God. Bedenk dan dat een God die ik altijd maar ervaar, een God is in zakformaat. Het kan zijn dat *God zijn grootheid en heerlijke openbaring een tijd verzwijgt...* of dat *Hij die op zijn moment laat stralen*.

Teruggang... dat merk je toch aan alle kanten. Kerken die sluiten. Kaalslag in bezoek van diensten. Vooral na coronatijd. Of minder samenkomsten. Het aantal christenen in de samenleving daalt zienderogen. Geloof in God wordt achterhaald genoemd. Het licht dimt. En het wordt kouder... Zoals Nietzsche het heeft voorzien. Mensen hebben als het ware God vermoord. En een leegte grijnst tegemoet. Met alle leven in de brouwerij is het kil, dood en doods.

Heb jij daar last van? Dat het zo vlak en plat wordt? Dat de kou om ons heen doordringt in de kerk? De warmte verdwijnt. In vuur en vlam staan van enthousiasme lijkt gedoofd. Hoe gaat het verder met kerk in Nederland en in Europa? Wanneer van alles belangrijker wordt dan God: bezit, geld en goed, of de economie wel groeit. Als ronduit gezegd wordt: met geloof en God houd ik mij niet bezig. Secularisatie- een leven zonder God, dringt zich steeds verder aan ons op. Raak je daar niet down van, somber en moedeloos? Teleurgesteld in mensen of soms ook in God?

Als dat zo is, kun je misschien iets herkennen van Elia. Hij stond als profeet in vuur en vlam voor God. Wat een ijver, die man brandde van verlangen. Hij heeft al veel meegemaakt, diepgang, maar ook grote opwekking. Op de berg Karmel: de Heer is God. En niet Baal...! Dat is de god van de economie, van de voorspoed, welvaart, potentie, smart zijn, slim en vooruitstrevend. Getrouwd met Astarte, de godin van vrije seksualiteit en vruchtbaarheid. Die god leek verslagen, maar dat was een grove vergissing van Elia. Het ging al heel snel weer bergafwaarts. Tot een dieptepunt bereikt werd dat Elia het helemaal niet meer zag zitten. Zoveel afhakers, zoveel nonchalance, zoveel desinteresse... niet te geloven. Hij trekt het niet meer, hij is uitgeput, uitgeblust, ziet het niet meer zitten. De toekomst van Gods werk met mensen; kerk dus: het is einde verhaal!

WINTER: Hoe de HEER optreedt als de moed ontbreekt

Versterken

Elia is een mens als wij... schrijft Jakobus. Maar hij zit hier toch wel heel diep aan de grond. Hij heeft zeer negatieve gedachten. De man die in brand stond, hij is volledig opgebrand. Hij kan niet meer en hij wil ook niet meer. Hij is ook bang dat Izebel hem uit de weg ruimt. En voordat dit gebeurt, gaat hij maar liever eerder dood. Helemaal stuk en vastgelopen. Wat is hij teleurgesteld, in mensen, in zichzelf (ik ben geen haar beter dan mijn voorouders). Maar evenzeer teleurgesteld in God. Hoe ver ben je dan heen! Hij geeft het op.

Bijzonder om te zien hoe God met zijn profeet omgaat. God wordt niet boos. Elia krijgt niet de wind van voren. De Heer gaat ook niet met hem in discussie. Spreekt hem niet tegen. Elia krijgt ruimte om zijn klacht te uiten. *Hij doet zijn beklag en dat mag!* Wat een geduld van God. Hij doorziet het zelfmedelijden van Elia, zijn wanhoop, zijn frustratie, zijn geestelijke moeite. Alles bij elkaar genomen een zielig hoopje mens, naar lichaam, ziel en geest. En God neemt zijn klacht serieus.

Dat is het eerste opvallende in Gods omgang met Elia. Zelfs als een mens zover heen is, dat hij geen moed meer heeft om op te staan en verder te gaan. Dan is het enige wat God doet, hem opvangen, rust gunnen in zijn onrust. Eerst maar eens slapen en nog eens slapen. En Elia met behulp van een engel van zorg en aandacht voorzien. En als hij wakker wordt: wat eten en drinken en daarna weer verder slapen. Geen verloren tijd, maar tijd nodig om te herstellen. Langzaam maar zeker leren van labiel naar stabiel.

Dat is een indrukwekkend begin. God begint niet met een weerwoord of met een 'ja maar'. Terwijl God alle recht van spreken heeft! Hij laat eerst de klacht van zijn mensenkind goed tot zich doordringen en neemt hem serieus. Hij weet wat voor maaksel wij zijn. Kwetsbaar tot en met. Hij pompt er geen kracht in. Geen empowerment... of Quick fix, meteen alles aanpakken en oplossen. Nee, Hij neemt rustig de tijd, en het gaat heel kalm aan toe. Om Elia op kracht te laten komen.

Tegenoverstellen

Zie hem gaan, Elia. Hij gaat terug naar waar het allemaal is begonnen, naar de berg Horeb. Daar heeft God zijn verbond gesloten met zijn volk: jullie zijn van Mij en horen bij mij. Maar de mensen hebben ook een belofte afgelegd: wij blijven ook met u verbonden. We zullen u blijven zoeken en liefhebben. Wat is daarvan terecht gekomen? Bitter weinig. *Elia gaat terug naar af.* Hij geeft zijn opdracht als profeet terug.

De volgende stap... van Gods omgang met Elia. Wat doe je hier? Wat kom je doen? Dat klinkt niet echt vriendelijk. Eerder afstandelijk. God confronteert hem. Maar je kunt ook zeggen, dat hij gelegenheid krijgt zich uit te spreken. Hij mag verantwoording afleggen. Het zit Elia hoog, nu komt het hoge woord eruit. Vol met zelfbeklag en wanhoop. *Ik heb mij met volle overgave ingezet voor de HEER, de God van de legermachten. De Israëlieten hebben uw verbond met voeten getreden, uw altaren omvergehaald, en uw profeten met het gedood; ik alleen ben overgebleven, en nu hebben ze het ook op mijn leven voorzien.*

Weer krijgt Elia de nodige ruimte. En hij komt met een gegronde klacht. Ze hebben hun beloften verbroken en zijn tig-keer vreemdgegaan. God niet zien staan. Ze hebben geweigerd tot God te naderen (geen altaar of gedenkplaats). En ze hebben profeten de mond gesnoerd en gedood. Dus geweigerd God gehoor te geven. Zij zijn volstrekt hun eigen gang gegaan. En wat is het resultaat? Elia is de enige die is overgebleven. Me, myself and I. Dat was het dan. Alles voor niets, tevergeefs. *Totaal gefrustreerd.*

Mozes ging nog een hartstochtelijk pleidooi voeren: alstublieft houdt ze vast, en straf anders mij maar in hun plaats. Elia piekert daar niet over. Hij is helemaal klaar met dat volk. Ze kunnen hem gestolen worden. Hij staat er volstrekt alleen voor. Geen enkele medestander die hem invoelt of aanvoelt of bijstaat.

Elia ging naar Horeb terug. Waar zouden jij en ik in geval van verbittering en teleurstelling heen moeten gaan? In de loop van de jaren hebben mensen vaak mij geconfronteerd: hoe houd je dat vol? En te veel collega's zijn afgehaakt, hebben wat anders gezocht, of zijn uitgerangeerd. Wij kunnen moeilijk naar de Horeb terug. Maar waar is het nieuwe verbond gesloten dat voor altijd en eeuwig geldig is? Dan neem ik je mee naar die ene plek: Golgotha. Waar de grote Profeet stierf. Hij is meer dan Mozes, Hij is meer dan Elia. *De ijver voor God heeft Hem compleet opgebrand.* Daar is de plaats voor de klacht en kun je terecht met alle frustratie. Teleurstelling in mensen en in God: mijn God, mijn God, waarom? Elke vorm van lijden en moeite is daar op zijn plaats.

Verschijnen

Kom eens uit je spelonk...kom eens tevoorschijn Elia. In plaats van je te verbergen en weg te kruipen. Neem je plaats in. Hij wordt op zijn plek gezet. Zodat hij weet waar hij staat, tegenover de hoge Majesteit. God verschijnt in tekens van wind en vuur. Krachtige wind.... Storm in de bergen! Een aardbeving: bergen die zich bewegen, hoe heftig. En dan vuur: bliksemen in de bergen, je zou je meteen willen verbergen. Al die verschijnselen komen in de Bergen nog krachtiger over. Elia wat wil je beginnen tegen die machtige verschijnselen? Tot driemaal toe houdt het natuurgeweld op. En tot zijn verbazing is de Heer in geen van deze verschijnselen. Dat betekent niet dat deze niet wijzen op Gods grootheid en majesteit. Maar diep van binnen is blijkbaar God anders.

Zoals in elke grote hurricane of cycloon er ook *een oog van de storm is*. Met daarin een stilte! Zo geldt dat ook in deze verschijning. God laat zich van vele kanten zien. Hij laat zich kennen in het spectaculaire: de storm, de aardbeving, het vuur van de bliksem. Hij zendt deze voor zich uit met razend geweld. Maar Hij laat zich met name kennen in het suizen van een zachte stilte. Het doet denken aan het paradijs, wandelen in de avondkoelte. De stilte is heel sprekend. The sound of Silence!

Elia beseft dat blijkbaar niet. Hij wilde de beuk erin. De bijl aan de wortel. Zoals later ook Johannes de Doper wilde. En dat kan ook gebeuren, zo kan God ook te werk gaan. Maar God werkt ook in stilte, op een verborgen manier. Zoals je in de winter zoveel verborgen ziet dat nog niet opkomt. Ondertussen is God wel bezig, ongemerkt soms, maar even krachtig. *Niet overdonderend, maar wel onstuitbaar, door geen mens tegen te houden.*

Wat kom je nu nog doen? De Heer herhaalt de vraag. Je zou toch zeggen, Elia, heeft dit geen indruk gemaakt? Heb je hiervan nog terug? Wat een geduld van God. Elia krijgt opnieuw alle gelegenheid zijn woord te doen. En zijn motieven bloot te leggen. Waarmee hij zoveel moeite heeft. En tot mijn verbijstering herhaalt hij precies hetzelfde. De teleurstelling en verbittering is nog niet hersteld. Hij is er nog steeds klaar mee. En roept dat zijn inspanningen tevergeefs zijn geweest, zonder effect. Weer gaat God niet met hem in discussie. En laat hem gewoon!

Dit doet mij denken aan de Heer Jezus, als Hij aan de kernploeg verschijnt, met Mozes en Elia. Geen van beiden zijn in staat geweest om mensen erbij te halen en aan God te verbinden. Mozes niet, Elia niet.... Wat een teleurstelling. De enige echte Messias laat zien hoe Hij dat gaat doen. Hij brandt volledig op. De bliksem, storm en aardbeving komen op Hem terecht. Als Hij hangt tussen hemel en aarde. Hij laat de stilte vallen, in de diepte van de Godverlatenheid. Door God en mensen in de steek gelaten. Als Hij uitroept: het is volbracht!

Overdragen

Elia zit nog steeds vast aan zijn eigen inspanningen. Aan zijn eigen bijdrage aan Gods werk om mensen aan zich te binden. Kan hij ook loslaten? Het hangt toch allemaal niet van hem af. Is hij in staat om over te dragen en aan een volgende generatie over te laten? Of wil hij alles in de hand houden en onder controle en moet het op zijn manier en niet anders. Wat moet er worden van de zaak van de Heer als hij er niet meer is? Hieruit *sprekt de waan van eigen onmisbaarheid*. Geen mens is onmisbaar, je bent alleen onvervangbaar.

Daarom doet God nog een stap in de omgang met Elia. Hij neemt hem zijn werk uit handen. En helpt hem door over te dragen. Hij mag drie nieuwe ijveraars in actie zetten. Wanneer je deze mensen de revue ziet passeren dan zie je dat er een fanatieke buitenlandse koning komt. Hazael... hij zal de beuk erin gooien.

Om nog maar te zwijgen van koning Jehu, wat een geweldenaar is dat. Dus als Elia zich druk maakt om gericht en oordeel. Dat komt dat vanzelf, maar niet op zijn tijd en wijze, maar zoals God het zich heeft voorgenomen. Hij laat het heus niet allemaal op zijn beloop. Geen mens komt er makkelijk en zonder kleerscheuren vanaf. Elke tijd zal zijn moeite en crisis met zich meebrengen. Daar kun je op wachten. *God laat heus niet alles over zijn kant gaan.* En zal mensen vanzelf confronteren met de gevolgen van hun wangedrag of egoïsme. Als hij ze aan zichzelf overgeeft, komen ze daar vanzelf achter, hoe leeg dat is!

En nog iets, God heeft ook al een opvolger voor Elia in de wacht staan. Voordat Elia het beseftte, had God al zijn opvolger Elisa op het oog. De woorden worden verkondigd op een andere manier dan Elia, met een andere stijl, ander karakter. Maar laat het aan God over of zijn woorden voortgang en doorgang vinden. Er is een tijd van winter, maar er is ook een tijd van lente en herstel. En Elia geeft gehoor. Hij wijst straks Elisa aan als zijn opvolger, het isolement is doorbroken en de ontspanning in zijn optreden teruggekeerd.

Dat is de vraag voor jou en mij, als je tot een oudere generatie behoort. En je hebt toch zoveel zorgen om de kerk. Dan luistert God heus wel naar je klacht. Maar kun je ook uit handen geven? Kun je ook overdragen? Wil je in dienst staan van de fluisterende God? Durf je je werk in zijn hand te leggen. Leg je teleurstelling, je bitterheid, je boosheid, je moedeloosheid af. En laat de vrucht van de Geest in je groeien: geduld, loslaten, volhouden. Tegen de verdrukking in, werkt Hij verder. Stem af op God die bezig is als een zachte bries. En laat ontdooien op zijn tijd.

Bemoedigen

De moedeloosheid en teleurstelling kunnen je diep aangrijpen. De winter van secularisatie kan koud om je hart slaan. Je vertrouwen kan zelfs bevriezen. Zodat je zelf verkilt en warmte verliest. Heel begrijpelijk als je zoveel kaalslag ziet, als je zoveel desinteresse merkt; als je stoot op keihard ongeloof in je eigen gezin of familie, of in de gemeente: zo bevroren als Antarctica in de Winter. Maar overzie je het geheel? Doorzie je alles wat verborgen is? Weet je wat God van plan is met ieder die je nu voor ogen hebt. Om wie je je zo zorgen maakt? En wiens geloof en vertrouwen is verkild?

Dan is het laatste woord van God aan het adres van Elia toch zo aangrijpend en bemoedigend. Er zijn nog 7000 over die niet door de knieën zijn gegaan voor die afgodische praktijken. Hoeveel heeft God er niet gespaard, een voor een! Dat kille materialisme en lege seksualiteit in onverbondenheid. Tegenover die ene Elia staan 7000 anderen. Een vol getal, een goddelijk en menselijk getal: 7 getal van de volheid, en 10x10x10. Denk je eens in een vol stadion! Gelukkig zijn wij niet afhankelijk van onze inschatting. Wat is God nog van plan? Wie wil Hij van ingevroren geloof laten ontdooien? Gelukkig zijn wij niet afhankelijk van onze Godservaringen of zichtbare resultaten. Vertrouw op zijn verborgen werking.

Soms moet geloof rijpen door de winter heen, om uiteindelijk God aan het werk te kunnen zien. Om op Hemzelf teruggeworpen te worden en zijn plannen, en niet op jezelf.

Precies in deze stijl heeft Koning Jezus gesproken. Toen Hij heenging. Eerst: Mij is gegeven elke autoriteit, elke volmacht in hemel en op aarde. Daarna de opdracht: ga heen, blijf gaan, blijf de boodschap van mijn goede nieuws verspreiden, wat er ook gebeurt. En vervolgens weer die bemoediging: Ik ben met je *alle* dagen, tot aan de voleinding van de wereld.

Eens komt de grote zomer. Geduld, geduld... en nog eens geduld. Dat is en blijft oefenen. Elia, je mag ook verliezen. Laat het maar los, en kom maar bij Mij. Er is maar 1 echte Messias. Elia, jongen, laat het maar aan Hem over. Mijn broer en mijn zus, God kent als geen ander je momenten als je de moed ontbreekt. Het komt goed. Omdat God, Gód is! En geen mens zoals Elia. En geen mens zoals wij! Omdat God, Gód is! Want Hij is onvoorstelbaar geduldig, trouw en goed.